

Wprowadzenie

Prawo do ochrony zdrowia wynika wprost z art. 68 Konstytucji RP, zgodnie z którym każdy ma prawo do zdrowia i wszyscy obywatele Polski niezależnie od ich sytuacji materialnej mają zapewniony równy dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanej ze środków publicznych. Obowiązkiem organów publicznych jest zapewnienie takiego dostępu oraz organizacja warunków i zakresu udzielania świadczeń¹. Realizacją tego obowiązku jest m.in. prawna organizacja form wykonywania tzw. zawodów ochrony zdrowia, w tym także zawodu psychologa. Zgodnie z definicją WHO² zdrowie to stan zupełnej pomyślności fizycznej, psychicznej i społecznej, a nie tylko brak choroby lub niesprawności³. Polski ustawodawca, realizując zamierzenie ochrony zdrowia, poddał reglamentacji administracyjnoprawnej wiele różnorodnych grup zawodowych, których przedmiotem jest ochrona szeroko pojętego zdrowia. Bez wątpienia psychologowie zaliczają się do tej grupy, jednak status tego zawodu nie uprawnia do automatycznego zaliczania psychologów do kategorii zawodów medycznych czy zawodów zaufania publicznego. Spowodowane jest to szerokim przedmiotem możliwych aktywności zawodowych psychologów oraz istniejącym chaosem prawnym.

W opracowaniu starano się przedstawić wybrane problemy związane z reglamentacją administracyjnoprawną zawodu psychologa w ochronie zdrowia. Struktura tekstu oparta została na analizie podstawowych problemów związanych ze statusem prawnym psychologów oraz wynikających z tego faktu implikacji dla skuteczności ochrony wartości w prawie publicznym, jaką jest ochrona zdrowia. W rozdziale I poddano dyskusji kwestie związane z ustawą o zawodzie psychologa oraz powody i konsekwencje jej nieskuteczności. Brak realizacji postanowień ZawPsychU wywiera istotny (najczęściej negatywny) wpływ na kwalifikowanie psychologów jako specjalistów wykonujących zawód zaufania publicznego, wolny zawód czy zawód medyczny. Syntetycznie omówiono także regulacje prawne zawodu psychologa w innych krajach europejskich.

Rozdział II dotyczy relacji zawodu psychologa ze sferą ochrony zdrowia. Przedstawiono argumenty „za i przeciw” odnoszące się do uznawania psychologów za zawód medyczny. Dokonano przeglądu aktów prawnych związanych z problematyką ochrony zdrowia psychicznego, które uwzględniają konkretne działania podejmowane przez

---

¹ Art. 68 ust. 2 Konstytucji.

² *World Health Organization* (ang.) – Światowa Organizacja Zdrowia. WHO opracowało także międzynarodową statystyczną klasyfikację chorób i problemów zdrowotnych ICD-10, która obowiązuje w Polsce i jest podstawą dla identyfikowania chorób w celu udzielania świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych.

³ <http://www.who.int/about/en/>.

psychologów. Istotną część tego rozdziału dotyczy relacji między sferą zdrowia psychicznego a tzw. psychologią zdrowia i psychopatologią. Omówiony został także status prawny wybranych specjalizacji w psychologii, które najsilniej wiążą się z wykonywaniem zawodów ochrony zdrowia.

Rozdział III jest szczegółowym rozwinięciem zagadnień przedstawionych w rozdziałach I i II. Podstawową osią rozważań stają się tu konkretne świadczenia gwarantowane, które wiążą się z aktywnością zawodową psychologów. Analiza dotyczy istniejących rozwiązań administracyjnoprawnych. Krytycznej ocenie poddano wiele rozwiązań prawnych, których treść nie gwarantuje właściwego poziomu ochrony zdrowia w prawie administracyjnym.

Rozdział IV został w całości dedykowany służbie medycyny pracy i roli, jaką pełnią w niej psychologowie. Krytyczna ocena statusu reglamentacji administracyjnoprawnej zawodu psychologa zawarta w poprzednich rozdziałach nie znajduje tu precedensu. Status psychologów służby medycyny pracy jest przykładem wspomnianego wyżej chaosu prawnego. Natomiast w rozdziale V przedstawiono tzw. inne akty prawne, które są pośrednio związane z tematyką ochrony zdrowia. Jak dowodzono na przykładzie np. psychologii transportu, istnieją pozytywne przykłady skutecznych rozwiązań prawnych dotyczących zawodu psychologa w prawie administracyjnym. Na końcu przedstawiono wybrane tezy orzecznictwa i doktryny związane ze stosowaniem art. 43 ust. 1 pkt 19 VATU wobec usług psychologicznych.

„Gorzki” wydźwięk stawianych tez nie ma na celu wyłącznie krytyki omawianych rozwiązań prawnych. Przedstawiane zagadnienia są często prezentowane z punktu widzenia praktyki i zawierają elementy subiektywnej oceny. Jednak, jak zasygnalizowano wcześniej, głównym bodźcem do powstania opracowania był dający się zauważyć dysonans między pożądaną jakością ochrony zdrowia człowieka w państwie prawa a jakością reglamentacji zawodu psychologa. Treść i struktura tekstu powinny przyczynić się do lepszego zrozumienia podstawowych problemów reglamentacji administracyjnoprawnej zawodu psychologa w ochronie zdrowia.